

Ministerstwo
Finansów

Departament Podatków Dochodowych

Odpowiadając na petycję z dnia 3 czerwca 2020 r. w sprawie złagodzenia w odniesieniu do szpitali stosowania przepisów dotyczących tzw. „ulgi na złe długi”, uprzejmie informuję, co następuje.

Regulacje dotyczące tzw. ulgi na złe długi w podatkach dochodowych wprowadzone zostały na mocy *ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia zatorów płatniczych* (Dz.U. poz. 1649) i weszły w życie 1 stycznia 2020 r.

Przewidują one rozwiązania zmierzające do eliminacji nadużywania swobody zawierania umów na niekorzyść wierzyciela (w tym szczególnie wierzyciela z sektora MŚP w asymetrycznej relacji z dłużnikiem będącym dużym przedsiębiorcą). Kwestia tzw. „nieściągalnych wierzytelności” również jest uregulowana w ustawie o podatku od towarów i usług.

W zakresie podatków dochodowych nowe regulacje w omawianym zakresie wprowadzono do ustaw:

- *z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych* (Dz.U. z 2019 r., poz. 1387 z późn. zm.) - art. 26i oraz art. 44 ust. 17-24,
- *z dnia 15 lutego 1991 r. o podatku dochodowym od osób prawnych* (Dz.U. z 2019 r. poz. 865 z późn. zm.) - art. 18f oraz art. 25 ust. 19-26,
- *z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne* (Dz. U. z 2019 r. poz. 43 z późn. zm.) - art. 11 ust. 4-19 oraz art. 21 ust. 1b i 3f.

Celem ww. przepisów jest z jednej strony ograniczenie zainteresowania podatników finansowaniem działalności zobowiązaniami wobec dostawców, z drugiej zaś pomoc tym drugim. Stosowanie zasady memoriału, która nakazuje wiązać skutki operacji gospodarczych z okresem, którego dotyczą, niezależnie od terminu zapłaty związanych z nimi zobowiązań, stawia dłużnika pod względem podatkowym często w korzystniejszej sytuacji. Dla wierzyciela skutek jest odwrotny, co może potęgować jego problemy z płynnością finansową przy wydłużających się terminach zapłaty.

Powyższy cel, polegający na pozbawieniu dłużnika korzyści podatkowych oraz poprawieniu sytuacji wierzyciela, zrealizowany został przez czasowe cofnięcie skutków podatkowych

operacji gospodarczych (transakcji), które nie zostały opłacone przez dłużników - do chwili uregulowania zobowiązań.

Mechanizm ulgi na złe długi oznacza zatem dla wierzyciela możliwość pomniejszenia przychodów o nieotrzymane należności, jeśli były one wcześniej zaliczone do przychodów, co przekłada się na zmniejszenie podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym w bieżącym okresie rozliczeniowym.

Dla dłużnika skutek jest odwrotny. Jeśli kwotę zobowiązania zaliczył do kosztów uzyskania przychodów, obowiązany jest zmniejszyć bieżące koszty uzyskania przychodów, a jeśli ich suma byłaby zbyt mała, obowiązany jest o pozostałą różnicę powiększyć przychody. To powoduje zwiększenie podstawy opodatkowania lub zmniejszenie straty u dłużnika.

W przypadku opodatkowania zryczałtowanym podatkiem dłużnik zwiększa przychody.

Z chwilą uregulowania zobowiązania obie strony dokonują odwrotnych korekt, przywracających stan pierwotny. Korekty dokonywane są już na etapie określania zaliczek na podatek dochodowy.

W tym mechanizmie ważną rolę odgrywają terminy. Przyjęto, że korekty podatkowe dokonywane są w odniesieniu do wierzytelności, które nie zostały opłacone w terminie 90 dni od dnia upływu terminu zapłaty określonego na fakturze (rachunku) lub w umowie, a ponownie z chwilą, w której wierzytelność została uregulowana lub zbyta.

Zastosowany dla celów podatkowych termin jest znacznie dłuższy, aniżeli termin przewidziany w *ustawie z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych* (Dz. U. z 2019 r. poz. 118 z późn. zm.). Ustawa ta wyznacza bowiem 30-dniowy termin - liczony od dnia spełnienia świadczenia i doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku, potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi - po którym naliczane mogą być odsetki ustawowe, nawet jeśli strony transakcji handlowej przewidziały w umowie termin zapłaty dłuższy. W przypadku, gdy dłużnikiem jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym ustawa wyznacza termin 60-dniowy.

Termin, po którym naliczane mogą być odsetki ustawowe jest więc terminem niezależnym od terminu ustalonego przez strony w umowie, który często może być bardziej odległy, w szczególności z powodu silniejszej pozycji rynkowej nabywcy. Wydłużone terminy zapłaty mogą jednak wynikać również z obiektywnie nienajlepszej sytuacji finansowej nabywcy i można powiedzieć, że z takim zjawiskiem możemy mieć do czynienia w przypadku dużej liczby podmiotów leczniczych. Dla tej grupy podmiotów, ustawodawca przewidział łagodniejsze warunki sankcji za opóźnienia w zapłacie zobowiązań, nie tylko dwukrotnie dłuższy termin wolny od naliczania odsetek ale także obniżoną ich wysokość. Co istotne, ustalając wydłużony termin zapłaty obie strony umowy mają świadomość zasad i skutków, jakie się z tym wiążą, co w praktyce może być uwzględnione w cenie dostarczanego towaru lub wykonanej usługi i w ostatecznym rachunku nie musi naruszać interesu wierzyciela.

W swojej konstrukcji rozwiązania podatkowe różnią się zatem znacząco od rozwiązań zawartych w *ustawie o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych*.

Terminy wynikające z przepisów podatkowych są znacznie dłuższe, a przede wszystkim są elastyczne. Uzależnione są bowiem od postanowień umownych, gdyż biegną od terminu zapłaty ustalonego przez strony. Skutki wynikające z przepisów podatkowych zaczynają działać dopiero po upływie 90-dniowego okresu.

Trudno zatem przyjąć, że te rozwiązania mogą dotyczyć podatników, którzy realnie oceniają swoje możliwości wywiązywania się ze zobowiązań i nie wprowadzają w błąd swoich

partnerów handlowych co do możliwości zaspokojenia ich roszczeń. Ten mechanizm jest na tyle elastyczny, że uwzględnia specyfikę każdej branży, Równocześnie można zasadnie zakładać, że nie ingeruje on w interesy żadnej ze stron, respektuje zawartą przez nie umowę i traktuje je na równi.

W treści petycji nie wskazano, na czym miałyby polegać złagodzenie omawianych regulacji w stosunku do szpitali. W konkluzji petycji autorzy stwierdzają jedynie, że „zastosowanie powyższych przepisów przez szpitale, które często są w bardzo złej kondycji finansowej i terminowo nie wywiązują się ze swoich zobowiązań, może wpłynąć na zwiększenie ich zadłużenia a na pewno nie ograniczy zatorów płatniczych¹”. Nie wskazano jednak, z czego ów wzrost zadłużenia miałby wynikać, a zwrócić należy uwagę na fakt - co zaznaczono już wyżej - że opisany mechanizm ma charakter przejściowy, zarówno jeśli chodzi o dłużnika, jak i wierzyciela.

Ponieważ omawiane przepisy obowiązują dopiero od 1 stycznia 2020 r., na dodatek w warunkach pandemii, a więc znacznie odbiegających od przeciętnych (z tego też powodu ich działanie zostało częściowo zmodyfikowane¹), musi upłynąć pewien czas, który pozwoli na ocenę tego, jak funkcjonują, czy realizują zakładane cele oraz czy nie wywołują nieprzewidzianych negatywnych skutków. Omawiana petycja zwraca uwagę na rolę i sytuację podmiotów leczniczych, co będzie brane pod uwagę przy tego rodzaju analizach pod kątem możliwości uwzględnienia interesów szpitali.

Z poważaniem

DyrektorDyrektor
Departamentu Podatków Dochodowych
Aleksander Łożykowski
*Aleksander Łożykowski(podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym)*

¹ Modyfikacje mechanizmu ulgi wprowadzono ustawą z dnia z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 568) oraz ustawą z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U. poz. 1086)